

ДОГОВІР ПОБУТОВОГО ПІДРЯДУ В СИСТЕМІ ПІДРЯДНИХ ДОГОВОРІВ

Особливе місце серед підрядних договорів займає договір побутового підряду. Відповідно до ч. 1 ст. 865 ЦК України за договором побутового підряду підрядник, який здійснює підприємницьку діяльність, зобов'язується виконати за завданням фізичної особи (замовника) певну роботу, призначену для задоволення побутових чи інших особистих потреб, а замовник зобов'язується прийняти та оплатити виконану роботу.

Наведене визначення договору побутового підряду дає можливість вказати на його особливі риси. По – перше, договір побутового підряду характеризується особливим суб'єктним складом. Так, його сторонами можуть бути тільки суб'єкт підприємницької діяльності на боці підрядника, і фізична особа на боці замовника. Тобто підрядником може бути особа (як юридична, так і фізична), яка займається самостійною, ініціативною, систематичною на власний ризик господарською діяльністю з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку. Замовником може бути тільки людина як фізична особа. У зв'язку з тим, що сторони у такому договорі є економічно нерівними, ч. 2, 3 ст. 865 ЦК України містять вказівку на те, що договір побутового підряду є публічним, і при регулюванні відносин, що виникають із нього, застосовується законодавство про захист прав споживачів. Наявність такої вказівки створює додаткові гарантії для фізичних осіб – замовників, які є економічно залежною стороною.

По – друге, договором побутового підряду мають задовольнятися особисті, побутові потреби замовника. Тому, якщо замовлення здійснене з підприємницькою метою, такі відносини не можуть оформлятися договором побутового підряду.

Стаття 866 ЦК України, яка хоча і має назву “Форма договору побутового підряду”, проте не містить обов'язкової вказівки щодо форми договору. Зокрема зазначається, що договір побутового підряду вважається укладеним у належній формі, якщо підрядник видав замовникові квитанцію або інший документ, що підтверджує укладення договору. Відповідно до п. 9 Правил побутового обслуговування населення, затверджених Постановою Кабінету міністрів від 16.05.1994 р. № 313 (із змінами) документальним підтвердженням укладення угод є такі документи: договір за типовою формою, затвердженою Укрсоюзсервісом, квитанція, касовий чек, товарний чек, квиток встановленої форми.

Іншими словами, договір побутового підряду може бути укладено як в письмовій, так і в усній формі. При цьому письмовою формою має визнаватися безпосередньо договір, як єдиний документ із усіма необхідними реквізитами (назвою, місцем укладення, істотними умовами, підписами сторін тощо), а також інші документи, які містять істотні умови договору побутового підряду та підписані сторонами (наприклад, квитанція). Інші документи, які не відповідають

зазначеним умовам необхідно розглядати як письмове підтвердження існування договору побутового підряду в усній формі.

У зв'язку з тим, що законодавець не наполягає на обов'язковій письмовій формі договору побутового підряду, відсутність документів, що підтверджують укладення договору, не позбавляє сторін можливості посылатися на показання свідків, як на факт, що підтверджує укладення такого договору в усній формі.

Параграф 2 глави 61 ЦК України містить додаткові гарантії прав замовника за договором побутового підряду. Зокрема такими гарантіями є: інформування замовника про запропоновані роботи, їх види та особливості, ціну та форму оплати, вимоги, яких необхідно додержувати для ефективного та безпечного використання виготовленої або переробленої речі; не нав'язування замовникові додаткових оплатних робіт або послуг; право замовника у будь-який час до здачі роботи відмовитися від договору побутового підряду з виплатою підряднику частини встановленої ціни роботи пропорційно фактично виконаній роботі тощо. Такі гарантії є особливо важливими у зв'язку з тим, що замовник, як правило, не має спеціальних знань про роботи, що будуть виконуватися за договором. Тому виконання підрядником зазначених обов'язків дасть можливість замовнику компетентно та грамотно обрати роботи та отримати бажаний результат.

У силу того, що договір побутового підряду є публічним, він може бути укладеним на однакових умовах для всіх споживачів, крім випадків, коли за законом передбачені відповідні пільги. Відповідно до ст. 633 ЦК України актами цивільного законодавства можуть бути встановлені правила, обов'язкові для сторін при укладенні і виконанні публічного договору. Крім того згідно з ч. 3 ст. 865 ЦК України до відносин за договором побутового підряду, що не врегульовані ЦК України, застосовується законодавство про захист прав споживачів. У зв'язку з цим особливої ваги при регулюванні таких відносин має Закон України "Про захист прав споживачів".

Згідно зі ст. 5 Закону України "Про захист прав споживачів" держава забезпечує споживачам захист їх прав, надає можливість вільного вибору продукції, здобуття знань і кваліфікації, необхідних для прийняття самостійних рішень під час придбання та використання продукції відповідно до їх потреб, і гарантує придбання або одержання продукції іншими законними способами в обсязі, що забезпечує рівень споживання, достатній для підтримання здоров'я і життєдіяльності.

Стаття 10 зазначеного Закону встановлює права споживачів у разі порушення умов договору про виконання робіт (надання послуг). Ця стаття значно доповнює можливі варіанти поведінки замовника при порушенні договору побутового підряду. Крім того, у ст. 1 Закону наводиться визначення поняття істотних недоліків. Так, істотний недолік – недолік, який робить неможливим чи недопустимим використання товару відповідно до його цільового призначення, виник з вини виробника (продавця, виконавця), після його усунення проявляється знову з незалежних від споживача причин і при цьому наділений хоча б однією з нижченаведених ознак:

- а) він взагалі не може бути усунутий;
- б) його усунення потребує понад чотирнадцять календарних днів;
- в) він робить товар суттєво іншим, ніж передбачено договором.